

УДК 351

Гончаренко І.Г.,

к.е.н., доцент

Черкаського державного технологічного університету

ПОЕЛЕМЕНТНА ДІАГНОСТИКА СИСТЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. В статті досліджено цілі та методологія діагностики економічного розвитку регіонів, виділено основні групи «замовників» діагностики.

Ключові слова: діагностика, соціально-економічний розвиток, тенденції розвитку, прогнозування розвитку.

Гончаренко И.Г.,

к.э.н., доцент

Черкасского государственного технологического университета

ПОЭЛЕМЕНТНАЯ ДИАГНОСТИКА СИСТЕМЫ РЕГИОНАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. В статье исследованы цели и методология диагностики экономического развития регионов, выделены основные группы «заказчиков» диагностики.

Ключевые слова: диагностика, социально-экономическое развитие, тенденции развития, прогнозирования развития.

Goncharenko I.G.,

PhD of economic science,

associate professor

Cherkasy state technological university

ELEMENT-WISE DIAGNOSIS SYSTEM OF REGIONAL MANAGEMENT

Annotation. The purpose and methodology of economic development diagnostics of the regions have been investigated. The main groups of "customers" diagnosis have been selected. The many aspects of the priority problems staying unsolved, despite the considerable researches amount on the diagnosis of the regional socio-economic development. One of the most important issues of building integrated systems diagnostics of the regional socio-economic development remained, having as unified and individual traits.

Economic regional development can be diagnosed with a different purpose. The methodology of diagnosis will be defined depending on the goals. The objectives of the proposed comprehensive diagnosis of the regional economic development is the definition of "pain points" for regional economy to make informed management decisions and develop strategies for socio - economic development of the region; evaluation of the processes regional occurring. The analysis will help to make management decisions of the state power regional bodies of the economic sphere. It will allow you to diagnose problems and "gaps" that exist in the regional economy and require correction by the regional government.

The methodological approaches to the analysis of the regional economic development and formed implementation stages have been investigated in this article. The first step is to make an analysis of statistical data of the past years to study the strengths of the economy and

social structure, to investigate the problem. It was formed five main areas, which should be carried out in research work on assessing the regional socio-economic development. In the second stage of analysis is the forecasting of regional economic development by the inertial scenario. In the third stage of analysis is the SWOT analysis of the region with the aim of establishing a key competitive advantages and competitive weaknesses of the region in the economic sphere, as well as identify opportunities and threats to its development.

The combination of elements defined goals can generate prospects for effective solutions for problems development on the regional level. It is necessary to announce on need for theoretical and methodological approaches on the analysis and synthesis of the state control system of required combination of an interrelated aspects and its main directions.

Keywords: diagnosis, socio-economic development, development trends, the prediction of the development.

Вступ. Незважаючи на значний обсяг досліджень з питань проведення діагностики соціально-економічного розвитку регіонів, невирішеними залишаються багато аспектів першочергових проблем. Одним із них залишилося найважливіше питання побудови комплексних систем діагностики соціально-економічного розвитку регіону, що мають як уніфіковані так і індивідуальні риси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість цього наукового напрямку та його практичну значимість обґрунтовано в роботах таких вчених як Варналія З.С., Дмитрієвої О.Г. та Лексіна В.Н. , Маннапова Р. Г., Масловської Л.Ц., Сухарева М.В., Оболенського О.Ю. Незважаючи на гостру потребу в наукових розробках по регіональній діагностиці, остання поки ще не знайшла широкого розвитку у вітчизняній теорії та практиці.[1]

Основні результати дослідження. Економічний розвиток регіону можна діагностувати з різною метою. Залежно від цілей визначатиметься і методологія діагностики, тому початковим питанням для проведення діагностики економічного розвитку регіону є визначення діагностичних цілей. Як відомо, цілі залежатимуть від того, хто виступає «замовником» діагностики. Виділимо основні групи «замовників» діагностики.

По-перше, «замовником» можуть бути державні органи влади. В цьому випадку цілями діагностики економічного розвитку регіону можуть виступати:

- розробка і реалізація регіональної економічної політики державних органів влади;
- оцінювання рівня економічного розвитку різних регіонів країни;
- оцінювання діяльності керівників регіонів країни.

По-друге, «замовником» можуть бути регіональні органи влади. Для них цілями діагностики стануть:

- визначення «больових точок» в економіці регіону для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і вироблення стратегій соціально-економічного розвитку регіону;
- оцінювання процесів, що відбуваються в регіоні.

По-третє, «замовником» діагностики економічного розвитку регіону можуть виступати позарегіональні інвестори - як іноземні, так і вітчизняні. Тоді цілями діагностики будуть:

- оцінювання рівня інвестиційного потенціалу регіону та інвестиційного ризику для прийняття рішення про розміщення інвестицій у регіоні;

- вироблення стратегії ведення своєї діяльності в регіоні.

По-четверте, «замовником» можуть бути менеджери і власники підприємств і організацій, розташованих у регіоні. Для них цілями діагностики будуть:

- оцінювання перспектив розвитку свого бізнесу на території регіону;

- формування стратегії свого розвитку.

Оскільки ми визначилися, що в даній роботі розглядатимуться питання, пов'язані з державним регулюванням економіки регіону з боку регіональних органів державної влади, вважатимемо, що «замовником» діагностики економічного розвитку регіону є регіональні органи державної влади. Отже, цілями пропонованої нами комплексної діагностики економічного розвитку регіону будуть:

- визначення «больових точок» в економіці регіону для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і вироблення стратегій соціально-економічного розвитку регіону;

- оцінювання процесів, що відбуваються в регіоні.

Виконаний аналіз виступатиме відправною точкою для прийняття управлінських рішень в економічній сфері регіональними органами державної влади. Він дасть змогу діагностувати проблеми і «провали», що існують в регіональній економіці і потребують їхнього коректування регіональним урядом.[6]

Початковим пунктом аналізу економічного розвитку регіону є питання про методологію його проведення. Нами пропонуються такі методологічні підходи до його проведення.

Перш за все, комплексний аналіз економічного розвитку регіону складатиметься з декількох етапів.

На першому етапі аналізу виконується аналіз статистичних даних минулих років, що відображають основні компоненти економічного розвитку регіону. При цьому необхідний розгляд ситуації за окремими складовими економіки регіону. Це потребує проведення структуризації економіки регіону на певній основі.

Як загальну методологічну передумову структуризації економіки регіону ми використовуватимемо так званий «ромб Портера» та ідею про конкурентні переваги країн і регіонів. Оскільки в сучасній світовій економіці ключовою проблемою для країн і регіонів стає забезпечення їх конкурентоспроможності, структурування економіки регіону відповідно до

детермінантів конкурентних переваг дає можливість найбільш адекватно оцінити тенденції і проблеми регіонального економічного розвитку. Крім того, найважливішим напрямом аналізу стає міжрегіональний аналіз, що дає змогу провести порівняння економічного розвитку досліджуваного регіону з регіонами-конкурентами. [4]

Важливим є ґрунтовне вивчення не тільки сильних сторін економіки і соціальної структури, а й дослідження проблем. Дослідницька робота з оцінювання соціально-економічного розвитку регіону найчастіше ведеться за п'ятьма основними напрямками:

- морфологічний аналіз регіону: географічне положення, економічне і виробниче районування, поселенська й економіко-інфраструктурна карта регіону;

- аналіз ресурсного потенціалу регіону: природні ресурси, трудові ресурси, господарський потенціал, розвиток промисловості й АПК, транспорту, зв'язку, торгівлі та обслуговування, фінансової системи, державної, обласної та муніципальної власності, зовнішньоекономічних зв'язків;

- розробка комп'ютерної макромоделі економіки регіону: систематизація даних економічного моніторингу, створення систем балансових рівнянь на основі розрахунку коефіцієнтів кореляції для регіону, що дає змогу постійно доповнювати оперативну базу даних і удосконалювати розвиток господарського комплексу регіону;

- комплексний аналіз населення: соціально-демографічні характеристики, зайнятість, міжетнічні відносини, політична структура, рівень життя, якість розвитку соціальної сфери, стан громадської думки (установки, оцінки, цінності та сподівання населення);

- аналіз інформаційних процесів: характер зв'язків державних структур управління і населення регіону, якість інформування населення про діяльність регіональних і місцевих органів влади, способи й ефективність поширення інформації в структурах самої адміністрації, роль преси у формуванні громадської думки і забезпечення взаємодії громадян та виконавчої влади. Це дає змогу отримати системну картину стану і тенденцій розвитку регіону, а також виявити основні (проблемні) лінії зв'язку між розвитком різноманітних процесів.[5]

На другому етапі аналізу здійснюється прогнозування розвитку економіки регіону за інерційним сценарієм. Прогнозування стану економіки регіону на перспективу в інерційному варіанті дасть можливість узагальнити і кількісно виміряти наявність виявлених на попередньому етапі аналізу ключових негативних тенденцій і загроз для економічного розвитку регіону.

На третьому етапі аналізу проводиться SWOT-аналіз регіону з метою встановлення ключових конкурентних переваг і конкурентних слабостей

регіону в економічній сфері, а також визначення можливостей і загроз його розвитку. Результати SWOT-аналізу дають змогу провести перехресний аналіз, що показує, як за допомогою виявлених сильних сторін можна використовувати можливості, що відкриваються перед регіоном, для розвитку регіону в розрізі секторів і галузей економіки, а також нейтралізувати виниклі внутрішні проблеми і зовнішні загрози для економічного розвитку регіону.[2]

Висновки. Зваживши сучасні тенденції, процес діагностики з оцінювання соціально-економічного розвитку регіону, поки що залишається недостатньо дослідженим як у теоретичному аспекті, так і з точки зору свідомого його впровадження в практичну діяльність. Саме тому, поєднання елементів визначених цілей породжує перспективи дієвого розв'язання проблем розвитку на регіональному рівні. Варто наголосити на потребі теоретико-методологічного обґрунтування підходів до аналізу та синтезу системи державного управління, що вимагає поєднання взаємозалежних аспектів та основних його напрямів.

Використані джерела інформації

1. State regional policy of Ukraine: features and strategic priorities: [Monograph] / edited. Z. S. Varnalia — K.: NISS, 2007. - 768 p.
2. Mannapov R. G. Organizational-economic mechanism of management of the region: formation, functioning, development [monograph] / R. G. Mannapov, L. G. Ahtarieva. - M.: KNORUS, 2008. - 352 p.
3. Coroliyk Y.G. To the issues of nature and the relationship between the concepts of "mechanism" and "control mechanism" in the field of science in Public administration / Y. G. Coroliyk // „Investment: practice and experience”. - 2011. - №7. - p. 80 - 84.
4. Syharirov M. V. Evolutionary management of socio-economic systems / M. V. Syharirov. - Petrozavodsk: CARRAN. - 2008. - 258 p.
5. Obolenskiy O. Y. System concept of the category "public control" / O. Y. Obolenskiy, Y. G. Coroliuk // „Investment: practice and experience”. - 2011. - №10 - p.79 - 84.
6. State management of regional development of Ukraine: [Monograph] / edited. V. Y. Vorotina, Y. A. Zhalila. - K.: NISS, 2010.- 288 p.

References

1. State regional policy of Ukraine: features and strategic priorities: [Monograph] / edited. Z. S. Varnalia — K.: NISS, 2007. - 768 p.
2. Mannapov R. G. Organizational-economic mechanism of management of the region: formation, functioning, development [monograph] / R. G. Mannapov, L. G. Ahtarieva. - M.: KNORUS, 2008. - 352 p.
3. Coroliyk Y.G. To the issues of nature and the relationship between the concepts of "mechanism" and "control mechanism" in the field of science in Public administration / Y. G. Coroliyk // „Investment: practice and experience”. - 2011. - №7. - p. 80 - 84.
4. Syharirov M. V. Evolutionary management of socio-economic systems / M. V. Syharirov. - Petrozavodsk: CARRAN. - 2008. - 258 p.
5. Obolenskiy O. Y. System concept of the category "public control" / O. Y. Obolenskiy, Y. G. Coroliuk // „Investment: practice and experience”. - 2011. - №10 - p.79 - 84.

6. State management of regional development of Ukraine: [Monograph] / edited. V. Y. Vorotina, Y. A. Zhalila. - K.: NISS, 2010.- 288 p.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК: 352

Грищенко І.М.,

к.держ.упр., докторант
Національної академії державного управління
при Президентові України

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЛІДЕРСТВА

Анотація. У статті досліджено теоретико-методологічні засади лідерства на основі аналізу різних підходів та теорій лідерства. Проведено аналіз теорій «великої особистості», яка акумулювалася в теорію лідерських рис. Досліджено теорію харизматичного лідерства, групову теорію лідерства і теорію обміну, які ґрунтуються на ідеях соціальної психології.

Розглянуто ситуаційну модель ефективного лідерства Фідлера та теорії когнітивних ресурсів. Проаналізовано теорію лідерства «шлях–мета» та окреслено основні складові лідерства та роль лідера.

Ключові слова: лідерство, лідер, теорії лідерства.

Грищенко І.Н.,

к.гос.упр., докторант
Національної академії
государственного управления
при Президенте Украины

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЛИДЕРСТВА

Аннотация. В статье исследовано теоретико-методологические основы лидерства на основе анализа различных подходов и теорий лидерства. Проведен анализ теорий «великой личности», которая аккумулировалась в теорию лидерских черт. Исследовано теорию харизматического лидерства, групповую теорию лидерства и теорию обмена, которые базируются на идеях социальной психологии. Рассмотрено ситуационную модель эффективного лидерства Фидлера и теории когнитивных ресурсов. Проанализовано теорию лидерства «путь–цель» и выделено основные составляющие лидерства и роль лидера.

Ключевые слова: лидерство, лидер, теории лидерства.

Gryshchenko I. M.,

PhD., doctoral of the National Academy
of Public Administration
under the Office of the President of Ukraine